

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora
Institutionen för film och litteratur

1SVÄ04 Svenska II - inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 30
högskolepoäng

Swedish II - for Upper Secondary School Teachers, 30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Litteraturvetenskap

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1F

Fastställande

Fastställd 2011-06-17.

Reviderad 2024-09-11. Revidering av kurslitteratur.

Kursplanen gäller från och med vårtermin 2025.

Förkunskaper

Grundläggande behörighet + Engelska 6 och Samhällskunskap 1b alt. Samhällskunskap 1a1 + 1a2.

Mål

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- identifiera och analysera aspekter av lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik,
- diskutera, analysera samt göra ämnesdidaktiska ställningstaganden i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- analysera och diskutera litterära texter ur olika genrer,
- problematisera begreppet genre och presentera grundläggande genre teori,
- problematisera och diskutera begreppet kanon samt dess betydelser historiskt och idag,
- redogöra för litteraturens funktioner och villkor vid olika tider,
- diskutera frågor om vad läsning innebär, vilken sorts kunskap litteraturläsning kan generera och hur man som svensklärare idag kan motivera elever att läsa litteratur,,
- redogöra för skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur utifrån rådande styrdokument.

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanalys, 10 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- analysera och diskutera samtida litterära texter,
- praktisera och redogöra för grundläggande ämnesrelaterad teori och terminologi,
- presentera, analysera och diskutera litterära problem i samtidslitteraturen utifrån klass-, genus- och etnicitetsperspektiv.
- diskutera och problematisera frågor om litterär kompetens, anpassning och progression i skolans litteraturundervisning, baserat på styrdokument och litteraturdidaktisk teori och forskning.
- visa förtrogenhet med hur litteraturläsning via digitala verktyg påverkar litteraturundervisningen.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna:

- analysera och diskutera äldre litterära texter,
- redogöra för litteraturens historia i samspel med olika samhällskontexter,
- presentera, analysera och diskutera litterära problem,
- redogöra för relevanta delar av ämnesteorier, terminologi och metod,
- applicera ett kritiskt tänkande, med förankring i litteraturdidaktisk teori och forskning,
- diskutera hur äldre litterära texter görs angelägna för olika elevgrupper i ungdomsskolan,
- kunna omsätta den litteraturhistoriska kunskapen i både berättande och i analyserande texter.

Innehåll

Professionsbas och professionell progression

Litteraturdidaktisk teori som behandlas i kursen kopplas till skolans verksamhet genom fältstudiedagar. Fältstudieuppgiften introduceras i delkurs 1 och redovisas muntligt vid seminarium senare under terminen. Den historiska orienteringen i världens litteraturer behandlar såväl genusperspektiv som globala och mångkulturella perspektiv. Mångfalden av perspektiv som appliceras på litteraturen grundlägger en hållbar professionsutveckling.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Kursen innehåller fortsatt utveckling av vetenskapliga förhållningssätt med fokus på litteraturen som kunskapskälla och ämnet litteraturvetenskaps specifika begrepp och teorier. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet såsom

grundläggande litteraturvetenskaplig genreteori, terminologi och analys.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Delkursen är en introduktion till svenskläraryrketens litteraturvetenskapliga del, där olika idéer om hur litteratur definierats och dess funktioner och villkor, historiskt och i vår samtid, fokuseras. Vidare ger den en grundläggande genreteoretisk orientering som främst problematiseras utifrån läsning av ett urval skönlitterära texter med genremässig bredd. Utrymme ges också åt teoretiska perspektiv på vad som händer i mötet mellan text och läsare.

Utifrån litteraturdidaktisk teori och forskning diskuteras litteraturens plats i dagens skola. Viktiga frågeställningar är vad man lär sig av att läsa litteratur och hur man motiverar barn och unga till att bli litteraturläsare. Dessa frågor är även ämnade att stimulera reflektion om svensklärestudentens eget förhållningssätt till litteratur och läsning. Stor vikt läggs också vid att synliggöra möjligheter och skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur, hur en traditionell litteraturkanon har sett ut i den svenska skolan och hur kanonbegreppet diskuteras idag.

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanalys, 10 hp

Delkursens syfte är att ge den studerande en grundläggande orientering i, och färdighet att använda, litteraturvetenskapliga termer och begrepp. Analysverktygen, som är nödvändiga för förståelsen av skönlitterära texters uppbyggnad och för utveckling av studentens kritiska förhållningssätt, appliceras på i huvudsak västerländsk episk och lyrisk barn- ungdoms- och vuxenlitteratur från 2000-talet, men kursen ger även utblickar i den ickeuropeiska samtidslitteraturen. Den lästa litteraturen behandlas ur såväl klass-, genus- som etnicitets-perspektiv.

I delkursen problematiseras ämnesdidaktiska frågor ur ett kritiskt perspektiv om vilken kunskap begreppsapparaten tillför, hur den kan anpassas för olika elevgruppers behov och hur progressionen i begrepps användningen synliggörs och säkerställs genom svenskundervisningen från grundskolans senare år och genom gymnasieutbildningen.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

I delkursen studeras, med tonvikt vid västerländsk och svensk litteratur, världens äldre litteraturer utifrån estetiska, genremässiga, idéhistoriska och sociala aspekter. Såväl de litteraturhistoriska sammanhangen som enskilda texters egenskaper belyses. Frågor om hur genus, klass och etnicitet gestaltats i litteraturen genom historien diskuteras kontinuerligt genom kursen.

Genomgående uppmärksammas didaktiska frågor dels om litteraturläsningens betydelse för elever idag, dels om urval och texternas olika användbarhet för olika elevgrupper som blir aktuella då texterna skall användas i undervisningen.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt seminarieövningar. Obligatoriska moment framgår av kursguiden.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Delkurs 1 och 2 examineras genom seminariediskussioner, muntliga redovisningar och skriftliga hemuppgifter. Delkurs 3 examineras dels genom skriftliga och muntliga redovisningar, dels med en skriftlig salstentamen och en skriftlig hemtentamen. De skriftliga redovisningarna består av övningar i vilka litteraturhistoriens genrer dels

analyseras, då akademiskt skrivande eftersträvas, och dels imiteras, då ett skönlitterärt skrivande tränas med syftet att fungera som inlärningsmetod för stilistiska grepp och berättarstrukturer.

Ämnesstudierna examineras genom genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i skrivövningar och seminarier. De ämnesdidaktiska momenten examineras genom muntliga och skriftliga uppgifter med relevans för professionen och med förankring i svenskämnesdidaktik, metodik och rådande styrdokument.

För betyget Godkänd ska kursens mål vara uppnådda. Betygskriterier för betyget Väl godkänd meddelas skriftligen vid kursstart. För att erhålla betyget Väl godkänd på hela kursen skall betyget vara Väl godkänd på minst 16 hp. På delkurs 1 används betygsskalan U–G. På delkurserna 2, 3 och 4 används betygsskalan U–VG.

Omexamination ges i enlighet med Lokala regler för kurs och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet. I det fall student med funktionsnedsättning har rätt till särskilt pedagogiskt stöd beslutar examinator om anpassad eller alternativ examination.

Kursvärdering

Kursvärdering genomförs under kursen eller i nära anslutning till kursens avslutning. Resultat och analys av genomförd kursvärdering ska skyndsamt återkopplas till de studenter som genomfört kursen. Studenter som deltar vid nästa kurstillfälle ska senast vid kursstart informeras om föregående kursvärderingsresultat och genomförda förändringar i kursen.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur. kap. 1–5, 8 (93 s.) ISBN 9144042558

Eagleton, Terry. 2008. "Introduction. What is literature?". I *Literary Theory. An Introduction*. Blackwell. (16 s.) ISBN 0816612382

Furhammar, Sten. 1997. *Varför läser du?* Carlssons bokförlag. s. 137–146 (9 s.) ISBN 9144042558

Lagercrantz, Olof. 2011. *Om konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand. (107 s.) ISBN 9146148000

Didaktisk facklitteratur

Brink, Lars. 2006. "Konsensus om kanon kanonbild och ämnesuppfattning hos 75 litteraturlärare". I *Kanon och tradition*. Red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle. (32 s.) ISBN 919748931X

Molloy, Gunilla. 2017. *Svenskämnets roll. Om didaktik, demokrati och critical literacy*. Studentlitteratur. (135 s.) ISBN 9789144076249

Petersson, Margareta. 2009. "Jag kan inte komma på nåt jag läste på gymnasiet, det måste ju betyda något eller hur?" – om blivande svensklärare som läsare". I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. Red. Lena Kåreland. Liber. (21 s.) ISBN 9789147093953

Årheim, Annette. 2009. ”Perspektiv på värdet av skönlitterära erfarenheter”. I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. Red. Lena Kåreland. Liber. (19 s.) ISBN 978914709395-3

Öhman, Anders. 2015. *Litteraturdidaktik, fiktioner och intriger*. Gleerups. s. 67-86, 147-166. (38 s.) ISBN 9789140688286

Skönlitteratur

Gunnlaug Ormstungas saga

Hassen Khemiri, Jonas. 2003. *Ett öga rött*

Moberg, Vilhelm. 1927. *Raskens. En soldathistoria*

Nesser, Håkan. 2000. ”Om någonting händer”. I *Färdlektyr*

Collins, Suzanne. 2008. *Hungerspelen*

Dessutom tillkommer ca 100 s. som tillhandahålls av institutionen via lärplattformen, samt aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Facklitteratur

Arping, Åsa & Nordenstam, Anna. 2010. *Genusvetenskapliga litteraturanlys*. Studentlitteratur. (259 s.) ISBN 9789144060262

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur. (urval utifrån vad som lästs i delkurs 1, ca 130 s.) ISBN 9144042558

Eakin, Paul John. 1999. *How Our Lives Become Stories*. Cornell University Press. (urval ca 50 s.) ISBN 0801436591

Ekholm, Christer. 2019. *Epikanalys: en kort introduktion*. Gleerups. (70 s.) ISBN 9789151102252

Elleström, Lars. 1999. *Lyrikanalys. En introduktion*. Studentlitteratur. (179 s.) ISBN 9789144008059

Franzén, Carin & Möller, Håkan (red.). 2021. *Natur & Kulturs litteraturhistoria*. Natur & Kultur. ISBN 9789127149403

Heith, Anne. 2006. *Texter – medier – kontexter*. Studentlitteratur. Kap. 7. (58 s.) ISBN 9144045158

Nilsson Skåve, Åsa. 2015. ”När det tar slut och börjar om igen’: Ekokritiska perspektiv på Stefan Castas ungdomsdystopier”. I *Barnboken* vol. 38, s. 1–13 (13 s.). (tillgänglig på nätet).

Didaktisk facklitteratur

Appleyard, J. A. 1994. *Becoming a reader: the experience of fiction from childhood to adulthood*. Cambridge University Press. (urval ca 30 s.) ISBN 052146756X

Bergenmar, Jenny. 2015. "Litteraturexperiment: Digitala humaniora som undervisningspraktik". I *Litteratur och läsning. Litteraturdidaktikens nya möjligheter*. Red. Maria Jönsson & Anders Öhman. Studentlitteratur. (20 s.) ISBN 9789144103198

Chambers, Aidan. 1998. *Böcker inom oss – om boksamtal*. Rabén & Sjögren. (170 s.)

ISBN 9129645425

Martinsson, Bengt-Göran. 2015. "Läsplanikens anatomi – barns och ungdomars läsning och mediebruk i ett historiskt perspektiv". I *Svensk forskning om läsning och läsundervisning*. Red. Michael Tengberg & Christina Olin-Scheller. Gleerups. (10 s.) ISBN 9789140688446

Nordberg, Olle. 2015. "Endast avkoppling från uppkoppling? Svenska tonåringars attityder till fiktionlitteratur". I *Litteraturen på undantag? Unga vuxnas fiktionläsning i dagens Sverige*. (red.) Torsten Pettersson m. fl. Makadam förlag. (24 s.) ISBN 9789170611797

Nilson, Maria & Helene Ehriander (red.) 2013. *Chick lit. Brokiga läsningar och didaktiska utmaningar*. Liber. (urval, ca 50 s.) ISBN 9789147105533

Pettersson, Torsten. 2015. "Att lära sig något av det som inte är sant – 72 gymnasisters inställning till fiktionellt och dokumentärt berättande". I *Svensk forskning om läsning och läsundervisning*. Red. Michael Tengberg & Christina Olin-Scheller. Gleerups. (14 s.) ISBN 9789140688446

Torell, Örjan m. fl. 2002. *Hur gör man en litteraturläsare? Om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland*. Institutionen för humaniora, Mithögskolan. s. 79; 74–100 (29 s.) ISBN 9179104355

Skönlitteratur

Casta, Stefan. 2010. *Den gröna cirkeln*

Davidsson, Cecilia. 2023. *Leva lite till*

Fielding, Helen. 1996. *Bridget Jones dagbok*

Kallifatides, Theodor. 2007. *Mödrar och söner*

Karlfeldt, Erik Axel. "Svarte Rudolf"

Laestadius, Ann-Helén. 2022. *Stöld*

Lessing, Doris. 1969. "Ingen trolldom till salu". I *Ingen trolldom till salu*

Linderborg, Åsa. 2007. *Mig äger ingen*

Lundberg, Kristian. 2009. *Yarden*

Nabokov, Vladimir. 1955. *Lolita*

Niemi, Mikael. 2000. *Populärmusik från Vittula*

Stridsberg, Sara. 2010. *Darling river: Doloresvariationer*

Taube, Evert. "Dansen på Sunnanö"

Vreeswijk, Cornelis. "Balladen om Fredrik Åkare och den söta fröken Cecilia Lind"

Winterson, Jeanette. 2005 (2004). *Fyrväktaren*. Övers. Anna Troberg

Dessutom tillkommer ca 100 s. som tillhandahålls av institutionen via lärplattformen, samt aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

Antologier

Breitholtz, Lennart (red.). 1961 och senare. *Litteraturens klassiker (LK)*. (ca 200 s.).

Claésson, Hansson, Lars Fyhr och Gunnar D. Hansson. 2007. *Texter. Från Sapfo till Strindberg (TT)*. Studentlitteratur. (ca. 90 s.) ISBN 914403248X

Facklitteratur

Ambjörnson, Ronny. 2001. "Frankenstein och hans monster". I *Mansmyter*. Ordfront. (21 s.) ISBN 9173247391

Auerbach, Erich. 1999 eller senare, "Odysseus ärr". I *Mimesis*. Bonnier pocket. (21 s.) ISBN 9100570753

Franzén, Carin & Möller, Håkan (red.). 2021. *Natur & Kulturs litteraturhistoria*. Natur & Kultur. (168 s.) ISBN 9789127149403

Halin, Anette. 2015. "Att skriva process". I *Skrivande om skrivande*. Studentlitteratur. s. 195–212 (17 s.) ISBN 9789144106151

Helin, Jenny. 2015. "Att skriva det levande". I *Skrivande om skrivande*. Studentlitteratur. s. 177–194 (13 s.) ISBN 9789144106151

Nordlund, Anna. 2008. *Litteraturvetenskaplig analys genom hundra år; åtta sätt att läsa Gösta Berlings saga*. Liber. (urval ca 40 s.) ISBN 9789147084531

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar. 2009 eller senare. *Litteraturens historia i Sverige*. Norstedt. (i urval ca 200 s.).

Olsson, Bernt och Algulin, Ingemar. Senaste upplagan. *Litteraturens historia i världen*. Studentlitteratur. (i urval ca 200 s.).

Watt, Ian. 1969. "Individualism and the Novel". I *Twentieth Century Interpretations of Robinson Crusoe*. Pimlico. (15 s.) ISBN 0137819978

Westin, Boel. 2008. "'Ej verklighet men mer än verklighet...' Drömtexter i barnlitteraturen". I *Barnlitteraturanalyser*. Red. Maria Andersson & Elina Druker. Studentlitteratur. (9 s.) ISBN 9789144040288

Didaktisk facklitteratur

Holmberg, Per och Wirdenäs, Karolina. 2010. "Skrivpedagogik i praktiken. Textkedjor, textsamtal och texttypologier i tre svensklärares klassrum". I *Språk & stil NF 20*. s. 105–131 (26 s.). Tillgänglig på lärplattformen.

Kylhammar, Martin. 2004. "Om det fortfarande behovet av samverkan mellan idéhistoria, litteraturvetenskap och historia"; "Falsarier och försanthållna felaktigheter. En självbiografisk metodlära". I *Den tidlöse modernisten*. Carlssons bokförlag. (87 s.) ISBN 9172035986

Molloy, Gunilla. 2011. *Selma Lagerlöf i mångfaldens klassrum*. Studentlitteratur. kap. 1, 5-7. (92 s.) ISBN 9789144059372

Rabinowitz, Peter J & Smith, Michael W. 1997. *Authorizing Readers: Resistance and Respect in the Teaching of Literature*. Teachers College Press. kap 1-3. (70 s.) ISBN 0807736902

Santesson, Sara. 2013. "Vad kan man när man kan skriva? Om metareflectioner som vägledning för lärare och studenter". I *Utvecklingskonferens 13 Att skriva för att leva, lära och lyckas*. Red. Å. Lindberg-Sand. s. 13–16. (3 s.) Tillgänglig på lärplattformen.

Schüllerqvist, Bengt. 2006. "Kanon och historiemedvetande – två centrala ämnesdidaktiska begrepp". I *Kanon och tradition*. Red. Lars Brink m.fl. Högskolan i Gävle. (19 s.) ISBN 919748931X

Sigrell, Anders. 2003. "Progymnasmata och modern skrivretorik". I *Progymnasmata*

Skönlitteratur

Antiken

Ur *Bibeln*: Första Mosebok (kap 19), Höga Visan, Evangelium enligt Johannes
Euripides. *Medea* (LK)
Homeros. *Iliaden* och *Odysséen* (urvalet i LK)
Sappho. ”Gudarnas like...” (TT)
Sofokles. *Kung Oidipus* (LK)

Medeltiden

Birgitta. *Revelationes* (TT)
Dante. *Divina Commedia* (urvalet i TT)
Grevinnan av Dia, ”I stor vanda har jag varit” (TT)
”Herr Olof och älvorna” (TT)
Tristan och Isolde (urvalet i TT)
Tristan och Isolde, Bédiers berättelse
Villon, François. ”De hängdas ballad”; ”Balladen om tjocka Margot” (TT)
von der Vogelweide, Walther. ”Under linden” (TT)

Från renässans till upplysning

Bellman, Carl Michael. *Fredmans Epistlar* nr 9, 23, 30, 79, 80, 81, 82 (TT)
Boccaccio, Giovanni. *Decamerone* (TT)
de Cervantes, Miguel. *Don Quijote*. kap. 1–22
Defoe, Daniel. *Robinson Crusoe*. kap. 15
Kellgren, Johan Henric. ”Ljusets fiender”; ”Den nya skapelsen” (TT)
Lenngren, Anna Maria. ”Några ord till min k. dotter”; ”Pojkarne” (TT)
Molière. *Tartuffe*
Shakespeare, William. *Hamlet*
Stiernhielm, Georg. *Hercules*(TT)
Voltaire. *Candide*

Förromantik och romantik

von Goethe, Johann Wolfgang. ”Ein gleiches”; ”Erlkönig” (TT) samt *Den unge Werthers lidanden*.
Keats, John. ”Ode on a Grecian Urn” (TT)
Poe, Edgar Allan. ”Huset Ushers undergång” (TT)
Shelley, Mary. *Frankenstein*
Stagnelius, Erik Johan. ”Flyttfåglarne”; ”Endymion”; ”Necken”; ”Till förruttnelsen” (TT)
Tegnér, Esaias. ”Det eviga”; ”Flyttfåglarna”; ”Mjeltsjukan” (TT)
Wordsworth, William. ”I Wandered Lonely as a Cloud”

Från realismen till sekelskiftet

Balzac, Honoré de. *Pappa Goriot*. Kap 1
Baudelaire, Charles. ”Spleen”; ”Kadavret” (TT)
Benedictsson, Victoria. ”Ur mörkret”
Beskow, Elsa. *Olles skidfärd*
Conrad, Joseph. *Mörkrets hjärta*
Dostojevskij, Fjodor. *Brott och straff*
Flaubert, Gustave. *Madame Bovary*
Fröding, Gustaf. ”Den gamla goda tiden”; ”Ett bergatroll” (TT)
Lagerlöf, Selma. *Gösta Berlings saga*
Lagerlöf, Selma. *Kejsaren av Portugallien*

Lagerlöf, Selma. *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*(urval)
Montgomery, Lucy Maud. *Anne på Grönkulla*
Runeberg, Johan Ludvig. "Den enda stunden" (TT)
Strindberg, August. "Ett halvt ark papper" (TT); *Fröken Julie*; *Röda rummet* kap. 15, 16
Söderberg, Hjalmar. "Pälsen"
Twain, Mark. *Huckleberry Finn*

Tiden 1910-1950

Achmatova, Anna. "Epilog"
Boye, Karin. "Min hud är full av fjärilar"
Camus, Albert. *Främlingen*
Dagerman, Stig. "Nattens lekar"
Ekelund, Vilhelm. "Då voro bokarna ljusa"
Ekelöf, Gunnar. "En värld är varje människa"; "Eufori"
Eliot, T.S. "Det öde landet"
Faulkner, William. "En ros åt Emily"
Ferlin, Nils. "En vals melodi"
Hemingway, Ernest. "Hämnarna"
Johnson, Eyvind. *Nu var det 1914*
Joyce, James. *Odysseus* kap. 15; 18
Kafka, Franz. *Processen*
Lagerkvist, Pär. "Ångest"; "Far och jag"
Majakovskij, Vladimir. "50.000.000"
Martinson, Moa. *Kvinnor och äppelträd*
Martinson, Harry. "På Kongo"
Proust, Marcel. Ur *På spaning efter den tid som flytt*
Remarque, Erich Maria. *På västfronten intet nytt*
Södergran, Edith. "Dagen svalnar"; "Landet som icke är"

Dessutom tillkommer ca 200 s. som tillhandahålls av institutionen via lärplattformen, samt aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se